

Stig Linde 2020

Rapport om lärande i diakonalt arbete, exemplet HUVEN 25 år efteråt

I Fors församlingshem startade arbetet med HUVEN (Härifrån Uppåt och Vidare i EskilstuNa), i ett samarbete mellan Eskilstuna kommun och Fors församling. Året var 1994. För barn och tonåringar som lever i familjer med missbruk erbjöd HUVEN grupper till stöd för dessa. Ett annat syfte var att sprida information och kunskaper om barnens livsvillkor.

Ett projekt i Strängnäs stift 2018-2020 har arbetat med kunskapsutveckling i diakonalt arbete. Där väcktes frågan om diakonala och sociala insatsers verkan på sikt. En rapport av Katrin Palmer från 1997 om grupper för barn i missbruksmiljöer¹ gav en utgångspunkt för att ställa frågan: Hur gick det sedan?

Tjugofem år senare, i november 2019, möttes fem av deltagarna från de första grupperna och tre av ledarna. Samtalet den kvällen, både till deltagare och ledare, utgick från frågan

– Vad har det betytt för dig att du var med då?

¹ Palmer, Katrin (1997) *Dessa mina minsta... - en rapport om diakonalt arbete bland barn till missbrukare i Strängnäs stift*. Strängnäs stift. (Kan hämtas på www.diakoni.nu/bibliotek/rapporter)

Innehåll

Förord	2
Initiativet	3
Vad var viktigt, då, för 25 år sedan?	4
Gemensamhet och avlastning	4
Rundor och känslan i magen	5
Gruppens stöd	5
Ledarnas lärande - då	6
Vad fick ni med er?	7
Vad är betydelsefullt idag?	8
Insikt och handlingsberedskap	9
Att använda erfarenheterna	10
Acceptans	11
Ledarnas lärande – och tacksamhet	11
...och Vidare	12

Förord

Erfarenhet blir inte kunskap förrän den formuleras – och delas. Tanken med denna rapport är att den ska kunna tjäna som underlag för samtal mellan medarbetare i socialtjänst och diakoni som arbetar med och andra som har intresse för dessa frågor. Med andra ord: för yrkesmässig reflektion. På så sätt är texten ett exempel på möjligheten till kunskapsutveckling i diakonalt och socialt arbete, till stöd för utvecklingen av vad utvärderingsforskare kallar praktikbaserad evidens.² Rapporten är således inte någon utvärdering av HUVEN.³ För det krävs andra förutsättningar och begrepp. Initiativet är inspirerat av flera rapporter från Karlstads universitet och socialförvaltning om återkoppling i människovärdande yrken.⁴

² Vedung, Evert (2015) "Utvärderingsmodellen: löpande, inflätad, evidensproducerande". Ingår i: *ÅKA-modellen: En berättelse om hur ESF projektet GEVALIS Vuxna bidragit till förnyat arbetssätt genom integrerad samverkan*. [Red] Wohlfarth, Janet, Skara: Samordningsförbundet Västra Skaraborg, s. 125-139. Se även Vedung, Evert & Magnus Dahlberg, 2013, *Demokrati och brukarutvärdering*, 2 uppl. Lund: Studentlitteratur.

³ Arbetssättet med pedagogiska grupper med terapeutisk verkan för målgruppen är beskrivet och utvärderat i flera volymer av Thomas Lindstein, den första från 1995 med titeln *Vändpunkten. Att arbeta med barn till alkoholister*. Stockholm: Förlagshuset Gothia. Det lokala arbetet med HUVEN är beskrivet i en bok av legitimerade psykologen Nils Andersson 1998: *"Det är viktigt att någon vet" – En bok om barn och ungdomar vars föräldrar eller någon annan närstående har missbruksproblem*. Eskilstuna: Hjärter Åtta, Eskilstuna kommun. I en C-uppsats vid Örebro högskola av Hely Kaukinen och Yvonne Magnusson intervjuades tonåringar i HUVEN-grupper. *HUVEN. Gruppverksamhet för barn till missbrukare*. Institutionen för samhällsvetenskap, Vt 1996. Från senare år finns en lärobok baserad på forsknings- och utvecklingsprojekt i Uppsala: Alexanderson, Karin & Elisabet Näsman (2019) *Upptäckt och stöd. Om barn till föräldrar med missbruksproblem*. Lund: Studentlitteratur.

⁴ Löfgren, Ulla-Britt, Erik Forsberg & Kristian Tilander 2003: *Klienter och socialarbetare i dialog. En erfarenhetsbaserad läroprocess för socialtjänsten*. Arbetsrapport: 2003:4. Karlstad: Karlstads universitet.

Initiativet

HUVEN formades 1993 som ett engagerat initiativ av enskilda socialarbetare ("Vi var så taggade och entusiastiska") – utan att någon nämnd eller styrelse planlagt det ("helt självstyrande"). Efter kontakt med Eskilstuna Fors församling utformades det som ett formellt samarbete mellan socialförvaltningen i Eskilstuna kommun och församlingen. Anki, Max, Johan och Katrin drog igång informationsarbetet och bjöd in barn och ungdomar vars föräldrar eller någon annan närstående har missbruksproblem. Med tiden kom även andra ledare in i arbetet, både från församlingen och kommunen. I nätverket som byggdes upp ingick också barn-och ungdomspsykiatrin, skolornas elevhälsovård och Strängnäs stift.

HUVEN är dels en gruppverksamhet för barn och unga, dels ett informations- och upplysningsarbete. Informationsarbetet riktade sig till skolor, både lärare och elever, till personal inom barnomsorg och andra verksamheter som berör barn, liksom till primärvård och kyrka. Arbetet fortsätter än idag men drivs nu inom socialförvaltningen.⁵

I en rapport från 1997 noteras att HUVEN ditintills hade haft 18 grupper med 77 deltagare från mellan och högstadium och gymnasiet.⁶ Ledarna hade som regel att man gick två terminer, och om man hade stora behov

... så var det okej att gå en tredje. Och sedan var det ju någon som gick många terminer, för det var ju en del man inte ville släppa. Det var svårt.

För rekryteringen var skolsköterskorna en viktig målgrupp att ha kontakt med. Telefonen till HUVEN, med telefonsvarare, stod på diakonens tjänsterum.⁷ Även gruppdeltagarna rekryterade själva. Johan minns från första gruppen

...så kom ni ju släpande med en ny flicka, och så "Hon behöver också vara med". Jag vet att ni tog med henne och höll henne i handen. "Hon ska också gå här, punkt". Så hade vi fyllt upp gruppen med en till.

Men hur gick det sedan? I samband med ett projekt i Strängnäs stift 2018-2020 om församlingsdiakonalt arbete kom frågan upp. De fyra som 1994 drog igång HUVEN – och som nu arbetade med andra sociala och diakonala uppgifter på andra håll – möttes igen i september 2019. Vad fanns det för frågor? Den spontana frågan var inte oväntat: Hur gick det med dom, med den och den? Vad är det som har betytt något, egentligen både för deltagare och ledare. Vad det är som gör att det går bra? Och vad gör skillnaden? Fick deltagarna verktyg som de kunde använda? Fick dom kraft?

⁵ <https://www.eskilstuna.se/omsorg-och-stod/familj-barn-och-ungdom/stod-till-barn-och-unga/huven---for-barn-och-ungdomar-som-har-anhoriga-med-missbruksproblem.html>

⁶ Palmer, Katrin (1997) *Dessa mina minsta... - en rapport om diakonalt arbete bland barn till missbrukare i Strängnäs stift*. Strängnäs stift.

⁷ Numret var 016-132424. Hur komma håg det? En deltagare hittade chiffret: Lucia Jultomte Jultomte.

Vad var viktigt, då, för 25 år sedan?

För denna kväll hade nuvarande HUVEN-verksamheten lånat ut sina lokaler. Varje ledare hade kontaktat och bjudit in någon deltagare från de tidiga grupperna som man på det ena eller andra sättet hade kontakt med. Så satt fem, nu vuxna, HUVEN-deltagare och tre ledare i fåtöljerna runt ett bord. Efter att ha stämt av i minnet och med varandra när och i vilka grupper de närvarande var med i närmade vi oss frågorna: Vad hade då HUVEN för betydelse? Vi noterade att betydelse kan ju vara positiv och negativ. Vad hände, vad var viktigt?

Vad minns jag? Alltså, jag minns väl mest, alltså, det här att man hade någon utomstående som man kunde berätta för...att det fanns nån professionell, eller vad man ska säga, eller någon annan vuxen och prata med.

En annan deltagare hade först svaga minnen, mest en känsla.

... en stark *känsla* av att det var vuxna som engagerade sig i oss. I mig. Och då, att det var andra barn som hade det som jag, ja, det var ju också betydelsefullt såklart, men just att det var någon som engagerade sig i..., i oss liksom.

Flera höll med; ”det som är störst är liksom att...det fanns vuxna som, som faktiskt lyssnade”.

Gemensamhet och avlastning

Gruppträffarna innebar att barnen fick träffa *andra* som de hade något gemensamt med, ”att man liksom inte var själv”.

...att kunna komma till ett ställe där man får höra att det finns andra som har det på ett liknande sätt, för att det var liksom ingenting som man såg eller hörde direkt, så ofta, i skolan.

En deltagare beskriver sin situation som barn att ”det var nå't som var fult och som liksom, lite smutsigt så”, och konstaterar att ”det kunde ju vara så att barn faktiskt inte *fick* komma hem till oss och leka”.

Att se att det fanns flera som hade det på liknande sätt beskrevs i gruppen som ”väldigt, väldigt viktigt” och någonting som följt med en genom livet. En deltagare kallade detta ”gemensamhet” men pekade även på en annan dimension i mötet med gruppen, en trygghet som innehöll en acceptans som gjorde det lättare att uttrycka sig:

...just att man fick komma till en trygg plats där ingen behövde fråga varför jag kände som jag gjorde. För att alla kände ungefär likadant. Så man slapp det här, förklara sig, utan här fick man bara berätta ”såhär mår jag idag”.

En gruppdeltagare beskriver gruppens funktion som att ”bara komma dit och bara vara”. Att komma till gruppen kunde för någon innebära att slippa att ”vara vuxen

hemma” med ansvar för mindre syskon. Grupperna gjorde utflykter, bland annat till Gröna Lund, men också utflykter med ridning eller bad.

Rundor och känslan i magen

”Vad har varit bra och vad har varit dåligt idag?” Gruppmötena inleddes med en runda då varje deltagare fick berätta. ”Det kommer jag ihåg, vi gick runt bordet”. En övning, som går ut på att sätta ord på det man upplever och upplevt, var att måla av sin kropp på ett stort papper...

...och så skulle man ju måla i vart känslan, om det var känslan i magen eller om det var hjärtat, alltså, såhär att man kunde liksom visualisera det där lite för sig, framför sig på ett helt annat sätt än vad man kanske hade gjort.

Som vuxen, nu 25 år senare, reflekterade en av deltagarna att ”det är väl bara på gott, tänker jag, att man får tänka och göra på det viset”. ”Men det var inga krav” inflikade en annan deltagare, ”utan man fick bara komma dit liksom och, ja...så det kändes bra.”

Gruppens stöd

Som nämnts kunde man delta i grupperna mer än en termin. Det innebar att nya deltagare kom in efterhand. Anki, en av de första ledarna som idag jobbar som skolkurator, menar att det var

bra att ha gamlingar i gruppen, för det var ju dom som gjorde att dom nya vågade prata, för det var redan så öppen atmosfär.

Hon beskriver det som en kultur som redan satt i gruppen. Johan, ledare som i likhet med Anki idag arbetar med barn och unga i skolmiljö, påminde om solidariteten mellan tjejerna i en grupp.

...ni gjorde upp en lista; ”Om din, om din mamma super, kan jag få bo hos dig?” och ”Kan jag få...?” och så bytte ni såhär, för hon ”när min mamma ska suppa, det vet jag om, för hon hade köpt hem en massa ravioli” kommer jag ihåg, då visste flickan om att då skulle mamma suppa, så då fick hon sova hos...

Johan beskriver hur han blev djupt imponerad av hur ”ni ställde upp på varandra”. Det kunde också innebära att man bjöd in kamrater som syntes behöva gruppen. En deltagare berättar från första tiden i gymnasiet när hon iakttagit en ny klasskompis ett tag:

Man ser, när man själv har upplevt nånting, varit med om nånting, så brukar man, jag ser ju på folk liksom, på något sätt, så, så jag bara såg på henne att hon behöver komma in liksom (...) så gick jag bara fram och jag sa det att: ”Du...jag tycker du ska följa med mig till en grupp liksom...” Och först, fattade

hon inte vad jag menade, när jag sa det. ”Jag ser ju på dig...” Hon visade det så tydligt. Så hon följde med och fortsatte i den gruppen.

Ledarnas lärande - då

HUVEN-grupperna hade en pedagogisk ambition, att ge barnen och ungdomarna redskap att hantera en svår situation. Men ledarna fick också lära av gruppdeltagarna. Johan mindes när en grupp tjejer satte upp en teaterscen.

”Så här gör ni socialsekreterare när ni ska komma hem till oss” Då visade ni med pantomim att vi ringde tre veckor innan och bokade en tid och vi kom, och då visade ni hur mamma och pappa städade hela lägenheten, mamma käkade Figaro och när vi kom så var det så snyggt. ”Så här ska ni göra istället, Johan...” Så klockan 24 en fredag kväll [*knack, knack*], ”Kom då, så får ni se hur vi har det”.

Johan beskrev hur han kände igen replikerna när socialsekreterare gjorde hembesök. Han beskriver hur det var välstädat och hur han gick in i barnens rum; ”Vad fint du har det på ditt rum” och ”Går det bra i skolan?” ”Mm” stod dom ju.

Allt var så... och det luktade bullar i köket och sockerkaka. Och sen var det 24:00, kom då istället så får ni se hur verkligheten är. *Utan* att anmäla tre veckor i förväg.

Katrin, som efter tio år med HUVEN bland annat jobbat som diakon på kriminalvårdsanstalt beskriver sitt stora lärande som att ”våga höra det man hör och ta tag i det.”

Eller att våga höra det man inte hör, det som inte sägs, utan som man kanske bara anar. Det här att, att våga prata om saker som är svårt. För det, det lärde jag mig..Jag hade ju tonårsgrupper och senare vuxengrupper, och då var ju samtalet en stor sak. Det finns inget som inte går att prata om. Och det bär jag med mig.

Anki minns en utflykt när vaktparaden tågade förbi. Hon satt på huk bredvid en yngre gruppdeltagare som just då började prata om en upplevelse när polisen stormat in, med våldsamheter.

Och kunna det, i vaktparaden, kunna sitta på huk och lyssna på den här lilla flickan som pratade om det här som vaktparaden hade väckt minnen i henne, och att hon just då kunde, hade någon att berätta för.

Sådant kanske man inte berättar om i skolan, utan man kanske håller det här i sig.

Och just att det var så lätt att prata, tyckte jag, för barnen och ungdomarna i dom här grupperna, för att man delade med sig och liksom hjälpte varann fram.

Så det var väldigt fint för mig som ledare, att få ta dom här många berättelserna när dom kom.

De unga utmanade också ledarna. På Gröna Lund skulle det åkas berg-och-dal-bana. ”Ja, gör det ni” sa Katrin och tänkte titta på.

Men, då är det en av ungdomarna som spänner ögonen i mig och säger ”Här har du tjatat ett helt år, två terminer om att det gäller att våga och det gäller att släppa taget...”

Det var bara att åka med. ” Och jag har aldrig varit så rädd i hela mitt liv!”

Men jag har aldrig varit så glad när jag klev av, för jag hade ju gjort nåt som jag inte vågade. Om det är någon av er som sa åt mig så är jag glad för det.

Vad fick ni med er?

Under kvällen kom en fråga från ledarna:

Gav tiden på HUVEN redskap, hjälp att vara sig själv och ta sig själv mer på allvar än andra? För det var ju en av dom sakerna som vi pratade om att vi ville förmedla. Rätten att vara sig själv och ta ansvar för sig själv.

Deltagare uppmuntrades till att sätta ord på känslor, hur man känner och varför man känner.

För det, det var ju lite så att man, alltså, det var ju inte tvingande på nåt sätt, men det blev ju ändå så att ja, men man skulle ändå försöka sätta ord på det...

– Var inte det jobbigt?

Jo, det kan det nog kanske ha varit. Fast man gjorde det ju ändå, på nåt sätt, alltså... och det tror jag, det är ju bra att man får, att man gör det, tänker jag. Men det är ju nånting som jag jobbat med i hela livet egentligen då, men... men det är ju en del i det, att man fick sätta ord på saker som man kanske inte annars gjorde.... Och det kanske hänger ihop med dom här redskapen som du pratade om, att ni ville skicka med oss på nåt sätt också.

Svaren på frågan vad man fick med sig från HUVEN formulerades också på andra sätt: att hantera skuld och skam,

...det var ju ofta man ville liksom, tycka att det var fel på mig och att man lade skuld- och skamkänslor på sig själv, men jag tycker att man ändå fick med sig verktyg att hantera, så att man kunde säga rakt ut att ”Nej, det beror inte på mig, det här handlar inte om mig och mina val”. Så det är nånting som, som jag tycker att vi verkligen fick med oss.

och att sätta sig själv först.

Ja, men man blev ju lite uppmuntrad att sätta sig själv först, på nåt sätt. Det är väl kanske nånting som jag har med mig genom livet också, att jag försöker sätta mig själv först nånstans, även om jag har familj och så'na saker, så är det ju mycket, alltså saker som jag värdesätter som är för min egen skull, också fortsättningsvis. Och det, alltså, det kan ju ha att göra med lite det man har med sig därifrån också.

En deltagare berättade om något som hon sparat genom alla åren, en dikt, några råd, från en gruppavslutning ”som vi fick på ett papper insnurrat i ett rött band med *Maskrosbarnet*”.

Några goda råd från Huven

- *Skaffa dig en bra vuxen att relatera till, att rådfråga, att få stöd ifrån.*
- *Intressera dig för något – det kan vara skolan, idrott, föreningsliv, läsa böcker, gå med i en teatergrupp.*
- *Om livet känns tufft och hopplöst, gråt och klaga – lär av det – gå sedan vidare. Börja inte misströsta och tyck synd om dig själv, det hjälper inte – gläd dig åt de små glädjeämnena.*
- *Ta en dag i taget – ställ upp delmål – ha slutmålet i sikte, men inse att det tar tid att komma dit.*
- *Ha kontroll på ekonomin, försök spara, om du röker – minska ner, om du dricker – tänk dig för – var måttlig – du vet, att steget till missbruk är litet.*
- *Sist men inte minst – var stolt över att du är ett maskrosbarn – DU KLARADE DIG – mot alla odds. Andra skulle ha dukat under för längese'n. Det du!*

Under några år fanns en tradition att gruppdeltagarna bjöds in till julbord i församlingshemmet. Några gick, långt efter att ha slutat på HUVEN, och ”bara hälsade på”. Ledarna beskrivs av en deltagare som ”betydelsefulla personer...för en, som har funnits med liksom”, sådana personer som man tittat efter på facebook och tänkt på, ”ja, men vad gör ni nu?”.

Sedan är det ju liksom alltid nånting man har med sig, att man har varit med i, på något sätt. Det är ju inget man glömmer bort att man... inte jag i alla fall.

Vad är betydelsefullt idag?

Ett första svar knyter an till betydelsen av att försöka sätta ord på situationer och känslor, något man tränade på i HUVEN.

Och jag vet inte om jag hade gjort det om jag inte liksom hade, från barnsben⁸, fått möjligheten att prata om det här och känna att ”Jo, men det är nånting man *ska* prata om”.

Det som var då är inte avslutat. Det kan fortfarande vara viktigt att prata om hur det var framhöll en av deltagarna.

... det är nånting som jag *vill* prata om, det är ju liksom min barndom. Jag är väldigt öppen med det... så här hade jag det när jag var liten. Och så plötsligt: Varför sitter jag och berättar det här? Men det finns fortfarande ett behov av att prata om det, på nå't sätt, fast man har ett jättebra liv nu. Det finns fortfarande ett behov av att prata om det.

Den svåra uppväxten - för vissa med både fysisk och psykisk misshandel - har satt spår som de då unga deltagarna i HUVEN lever med idag.

Jag själv har inte använt droger, men jag har liksom fortsatt i det här medberoendet. Och det är väldigt svårt att ta ur sig, ta sig ifrån.

Även om någon med en uppväxt i familjer med missbruk inte nödvändigtvis varken drogar själv eller lever med någon med missbruk är det lätt att kliva in i en roll som medberoende.

Jag har ju varit där, hela mitt liv. Jag är fortfarande där. Även om jag inte är med någon människa som är aktiv i ett missbruk. Vi har ju våra roller, som vi lever i. Vi har ju våra barnroller i oss fortfarande. Och det gör det extremt svårt med osäkerheter och...en ständig kamp.

Kampen, som det beskrivs den här kvällen, handlar också om ”en ständig oro” och en brist på tillit, ”...att våga lita på någon, det tror jag aldrig att jag kommer komma till”. Detta trots att det kan finnas en sambo och en familj.

Jamen det är ju verkligen så, att det är jättesvårt att lita på folk. Jag litar inte på någon. Och för mig har det väl blivit, att jag ställt mig utanför.

En annan av deltagarna beskriver medvetenheten om detta, som något som ”jag verkligen försöker jobba med. För det handlar ju inte om någon annan än mig”. Ett sätt att skydda sig, som ett skal, kan då bli att säga:

”Jamen jag litar inte...”, så känns det på nå't sätt lite bättre. Ifall att det skulle hända någonting.

Insikt och handlingsberedskap

Ett annat betydelsefullt samtalstema den här kvällen var berättelserna om hur de svåra erfarenheterna bidragit till insikter som tycks skapa beredskap att agera till förmån för människor som far illa. Som en röst denna kväll beskrev det: ”Man vet ju innebörden i det som man ser, på något annat sätt.” Det beskrivs gälla i spontana situationer men också i yrkesval om möjligheterna funnits. Flera deltagare berättar de ”*ser* väldigt lätt människor som har det svårt”. En deltagare berättade om sin reaktion på när en tjej blev illa behandlad. Hur det ”brinner väldigt starkt i mig”. Men

⁸ Började i HUVEN i tioårsåldern

det handlar inte bara om ett "sjätte sinne", att se människor i utsatthet, utan också om att agera. "Jag kan inte bara stå där."

Jag tycker det är stor skillnad också i vad man vågar *göra* när man har dom här, det här sjätte sinnet. Att man liksom *ser* och *gör* nånting, istället för att kanske som en vanlig människa, bara "ja, men det där verkar ju inte så bra" och sen, går man vidare. Utan att man kanske stannar upp och "Du, hur är det?"...

Det kan till exempel handla om att reagera när - som en av deltagarna som arbetar i en skola - blir vittne till en tonårings våldsamma beteende mot en annan ungdom: "Det där är verkligen inte ok!" Här lyfte en annan deltagare in frågan om människosyn och människovärde - i praktiken.

Jag tror man får en annan syn på människovärde. Jag vet inte hur många gånger jag har släpat fullgubbar som slagit sig och "Kom nu, jag ska hjälpa dig hem" och folk; "Va fan håller du på med?" "Jamen vaddå, han kan ju bli rånad, eller slagen om han ligger här". Jamen han är fullgubbe och säkert jättedum ibland men han behöver väl också få hjälp! "Vafan, hjälp till nu då!" ...släpat vidare på'n. Ja, man får en annan syn. På livet. Och på människor.

Att använda erfarenheterna

Det "sjätte sinnet", insikterna och handlingsberedskapen deltagarna berättar om kan ses som en resurs. "Det är nånting jag känner att, det är intressant, jag skulle vilja hjälpa, på nåt sätt." En annan deltagare har arbetat inom vården av utsatta människor.

Så det är ju en enorm tillgång, även fast jag inte önskar någon det liv som jag har varit tvungen att växa upp i.

Erfarenheterna beskrivs kunna användas som något som i vissa fall kan bygga relation i en vårdsituation, att "dela med mig av det här jag, det här bagaget" - som en form av gemensam utgångspunkt i en behandlingsrelation - en förmåga att prata med människor i utsatta situationer och kunna få samma slags förtroende.

Jag fick lära mig i HUVEN att öppna upp och våga prata och att det är normaliserat, det finns fler, jag kan hjälpa andra genom att prata om mina egna upplevelser och det har ju också gjort att jag har kunnat skapa allians med klienter som befinner sig i vården. Jag har kunnat så små frön i att dom ska ta ansvar för sina barn som sitter i samma situation som jag.

En deltagare reflekterar kring hur erfarenheterna från uppväxten kan ha påverkat vilken bana i livet man har valt, "yrkesmässigt eller vad som helst".

Det kan man ju inte så noga veta kanske. Men, jag menar, det är ju mycket möjligt att det kan ha gjort det. Haft en sån betydelse.

Acceptans

”Man är ju den man är”, konstaterar en av deltagarna, ”det är ju det livet man har levt liksom”, formad av barndomens erfarenheter. ”Jag har en helt annan inställning till exempel till alkohol.” Men,

skulle jag liksom blicka tillbaka så skulle jag leva, alltså, jag skulle ju ta samma liv igen. Jag hade ju liksom inte bytt bort mitt liv, för nåt...

En missbrukande förälder kan väcka avsky hos ett barn, och ilska. Som nämnts kan ett vuxet barn leva kvar i medberoende. Under kvällen berättas också om viktiga möten och samtal, i vuxen ålder, som när en mamma ber sina barn om förlåtelse, ”så det är någonting som jag tycker var väldigt viktigt”. En deltagare hur hon inte varit den hon är idag utan sitt bagage och sin kunskap.

Det kanske låter konstigt att säga, men jag känner ändå nånstans en tacksamhet för att jag har levt det liv jag har gjort.

Att komma dithän, att känna tacksamhet, beskrivs som en resa, som har ”tagit väldigt lång tid”. Kontrasterna beskrivs dramatiskt, ”men det är fascinerande att liksom se den här resan i sin helhet”.

Ledarnas lärande – och tacksamhet

Mötena i HUVEN var – det förstår vi under kvällen – inte bara betydelsefulla för deltagarna också för ledarna. Johan menar att ”ni lärde mig jättemycket”.

Det är jag oerhört tacksam för, och det har hjälpt, det ni lärde mig den här första gruppen jag hade, har lärt mig, det har hjälpt många ungdomar. För det har jag tagit med mig mycket av och det var bra för mig, en bra utbildning, plus att jag, skönt att höra att vi gjorde någon nytta, att vi engagerade oss.

Johan menar att det han lärt, i HUVEN och under den här kvällen, ”är sånt som jag använder mig av, själv, så är det”. Han beskriver det som ringar på vattnet: En elev berättar en sak och det kanske kan hjälpa tio elever, och dom kan hjälpa sina kompisar.

Det här med att man inte är ensam, att det finns andra som har det likadant, och att man kan välja andra vägar i livet.

Katrin ser att det hon lärde i HUVEN, det här att våga fråga om sådant som är tabu, använder hon fortfarande när hon nu jobbar på en kriminalvårdsanstalt som

själavårdare och diakon. "Varför köra med omskrivningar om man funderar på nåt?" Anki reflekterade över det som sades tidigare under kvällen, att vuxna är engagerade. "Det har fastnat." Arbetet som skolkurator är att prata med barn, dagligen.

Så att det jag har fått med mig utav er, det är ju jättevärdefullt. Det är så lätt att säga dom här orden, och meningarna som vi fick med oss då, så att det låter naturligt, och få barn att berätta om sina eländiga liv, och se'n så får man skratta tillsammans, så att man gör någonting roligt.

...och jag tänker det här, att jäklar vad jag känner att jag vill strida för att saker ska finnas för barn och ungdomar, när man hör det ni berättar så här långt efter. För det är ju det man hoppas, att det ska ge verktyg och att det ska ge någon slags - som du säger, det här att jag på något sätt ändå sätter mig själv först - att jag ser till att ta hand om mig.

...och Vidare

Kvällen började bli sen. Det var dags att försöka summera ett samtal rikt på både känslor och insikter. Någon pekar på det värdefulla i att bli påmind om saker som varit viktigt, och att man får tänka tillbaka själv, på det som har varit. "Att det kanske påverkat en mer än man tänkt ibland." Bilden som tonat fram i samtalet har många nyanser.

Jag tänker väldigt mycket på att det är så viktigt att ni finns för att det har ju påverkat mig, givetvis extremt mycket negativt, men jag har också med mig saker, jag har ju styrkan, annars skulle jag inte sitta här idag, men just det där att barnen får jobba med att dom är bra, precis som dom är.

En deltagare menade att det "är viktigt att följa upp oss, vad det faktiskt har för effekt", för det finns lärdomar att ta med sig till de grupper som finns idag. Ett annat nu vuxet HUVEN-barn pekar på betydelsen av HUVEN,

att man kan komma, även vuxna som har upplevt samma sak, att dom kan komma och prata med barnen och berätta, att så här såg mitt liv också ut. Att det finns.

Erfarenheterna, där HUVEN var och är en del, är ju inte begränsade till barngruppverksamheter såsom HUVEN. Det syns tydligt att dessa erfarenheter idag bärs vidare av de som en gång var med. Och det gäller både ledare - "Jag har med mig det varje dag" - och deltagare:

Ja, men jag tänker att man kan väl lika väl använda det till något bra, och hjälpa andra istället för att man bara liksom bygger in dom här onda känslorna man har. Det kan ju faktiskt vara nån som slipper, om jag vågar.

Samtalet den 6 november 2019 spelades in för att skrivas ut och har sedan redigerats av Stig Linde, medarbetare i projektet Fokus Diakoni. Uppgifter som kan härledas till en enskild deltagares personliga förhållanden är bortredigerade.

Kontakt till Stig Linde: stig.linde@svenskakyrkan.se.

Alla sammanfattade erfarenheter från projektet Fokus diakoni i Strängnäs stift 2018-2020 hittar du på www.svenskakyrkan.se/strangnasstift/fokusdiakoni